

PITKÄAIKAINEN LAITOSHOITO

Pohjois-Savon hyvinvointialue perii pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaalta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) 7 c §:n mukaisen kuukausimaksun, joka määräytyy asiakkaan nettokuukausitulojen mukaan. Maksu saa olla enintään 85 prosenttia nettokuukausituloista, joista on ensin tehty asiakasmaksulaissa säädetty vähennykset. Mikäli asiakas on asunut välittömästi ennen palveluun siirtymistä yhteistaloudessa puolisonsa kanssa ja kotiin jäävällä puolisoilla on pienemmät tulot, on asiakasmaksu 42,5 % yhteenlasketuista kuukausituloista, joista on tehty ensin asiakasmaksulaissa säädetty vähennykset. Aina asiakasmaksu ei muodostu edullisemmaksi yhteenlasketuista tuloista laskettuna, vaikka kotiin jääneen puolison tulot olisivat pienemmät kuin hoivaan siirtyneen. Ennen asiakasmaksun määräämistä, asiakasmaksuysikkö tekee tulovertailun ja laskee, onko asiakasmaksu edullisempi laskea omista vai yhteisistä tuloista. Asiakasmaksu huomioidaan edullisemmän laskentatavan mukaisesti. Jos kumpikin puolisoista on pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu saa olla enintään 85 % asiakkaan omista kuukausituloista, joista on tehty 10 c §:ssä säädetty vähennykset.

Asiakasmaksua määritettäessä otetaan huomioon, että asiakkaalle jää asiakasmaksun ja lakisääteisten vähennysten jälkeen 122 e/kk käyttövara.

Tuloselvityslomake

Asiakasmaksun määrittämiseksi asiakkaan tulee toimittaa tuloselvitys. Asiointilomakkeet (tuloselvitys pdf, sähköinen tuloselvitys) löytyvät osoitteesta: <https://pshyvinvointialue.fi/asiakasmaksut> -Sosiaalihuollon maksukyvyyn mukaiset asiakasmaksut - alta. Sähköisen tuloselvityslomakkeen kautta voi toimittaa myös pelkät liitteet. Tuloselvityslomake pyydetään palauttamaan 2 viikon sisällä pitkäaikaisen laitoshoidon alkamisesta. Asiakkaan tulotiedot tarkistetaan tarvittaessa sähköisistä asiointipalveluista (mm. Kela, Tulorekisteri, Verohallinto). Tiedonsaantioikeus perustuu: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023) 64 §, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 14 a §.

Koska asiakasmaksu on tulosidonnainen, tuloissa sekä asiakasmaksussa huomioiduissa vähennyksissä tapahtuneista muutoksista on ilmoitettava viipymättä päätöksentekijälle tai asiakasmaksuysikköön (yhteystiedot: <https://pshyvinvointialue.fi/asiakasmaksut>). Jos asiakasmaksupäätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin tai tulotietojen ilmoittamatta jättämiseen, maksu voidaan oikaista asiakasmaksulain 10 j §:n perusteella takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta.

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksussa huomioon otettavat nettotulot:

Maksun määrittämisessä tarkoitettuina kuukausituloina otetaan huomioon asiakkaan jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä ja verosta vapaat tulot sekä laskennallinen metsätulo. Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot. Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo.

Huomioitavat tulot

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut ansio- ja pääomatulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä sekä verosta vapaat tulot
- jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot
- laskennallinen metsätulo
- vammaistuki (alle 16-vuotiaan ja 16 vuotta täyttäneen)
- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti opintojen johdosta saadut apurahat tai tunnustuspalkinto otetaan tulona huomioon siltä osin kuin ovat veronalaista tuloa
- opintoraha ja aikuiskoulutustuki
- lasten kotihoidon tuki
- eläkettä saavan hoitotuki (siihen sisältyvää veteraanilisää ei huomioida tulona)

Tulona ei oteta huomioon

- lapsen elatuksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lapsen elatusapua
- tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia (lukuun ottamatta vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea)

Näitä tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja tuloja ovat esimerkiksi:

- lapsilisä
- kansaneläkelain mukainen lapsikorotus
- asumistuki (tämä huomioidaan kuitenkin vuokran vähennyksenä perustuen asiakasmaksulain 10 d §:ään)
- sotilasavustus ja asevelvollisen päiväraha
- toimeentulotuki
- veteraanien etuuksia (ml. ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Asiakasmaksut

22.1.2024

Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisen laitoshoidon maksussa:

- Edunvalvojan/edunvalvontavaltuutetun palkkion perusmaksu (max. 43,33 e/kk). Palkkion maksusta on toimitettava tosite (esim. maksukuitti), jotta vähennys voidaan huomioida
- Asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset. Elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen laitoshoidon alkamista
- Avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa annetussa laissa tarkoitettu hyvitys
- Kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty etuus, joka hänen on suoritettava rahana

Lisäksi asiakkaan kuukausituloista vähennetään todelliset asumismenot ennen pitkäaikaiseen laitoshoidon siirtymistä:

Asiakkaan todelliset asumismenot *ennen* pitkäaikaiseen laitoshoidon siirtymistä. Vähennys huomioidaan määräajaisesti.

Omistusasunto (osakehuoneisto)	Omistusasunto (kiinteistö)	Vuokra-asunto	Asumisoikeusasunto
kohtuulliset lämmityskulut, sähkö, vesimaksun perusosa	kohtuulliset lämmityskulut, sähkö, vesimaksun perusosa	vuokra	käyttövastike
asunto-osakkeen hoitovastike (ei rahoitus-/pääomavastike)	kiinteistövero ja tonttivuokra	sähkö ja vesimaksun perusosa	sähkö ja vesimaksun perusosa
pakollinen kotivakuutus	pakollinen kotivakuutus	pakollinen kotivakuutus	pakollinen kotivakuutus
muut välttämättömät ja kohtuulliset kulut	muut välttämättömät ja kohtuulliset kulut	muut välttämättömät ja kohtuulliset kulut	muut välttämättömät ja kohtuulliset kulut
6 kk ajan tai lyhyemmän aikaa, jos asunto on saatu myytyä tai vuokrattua	6 kk ajan tai lyhyemmän aikaa, jos asunto on saatu myytyä tai vuokrattua	1 kk ajan irtisanomisajan mukaisesti	3 kk ajan

Vähennyksenä huomioidaan ainoastaan sen asunnon kulut, jossa asiakas on todellisuudessa asunut ennen laitoshoidon alkamista.

Aiemman asunnon kulut huomioidaan tulojen vähennyksenä omistusasunnosta siirryttäessä enintään kuuden kuukauden ajan, asumisoikeusasunnosta kolmen kuukauden ajan ja vuokra-asunnosta siirryttäessä yhden kuukauden ajan. Hallintaoikeuden pidättämiseen perustuva asuminen omistusasunnossa huomioidaan kulut kuten vuokra-asunnon asumismenot eli 1 kk ajan irtisanomisajan mukaisesti.

Asiakasmaksut

22.1.2024

Asumiskulujen huomioimisen tavoitteena on antaa asiakkaalle aikaa järjestää asunnon myynti, irtisanominen tai vuokraus niin, että asiakas pystyy kattamaan asunnosta johtuvat kohtuulliset kulut pitkäaikaiseen laitoshoitoon siirryttäessä. Aiemman asunnon välttämättömät ja kohtuulliset keskimääräiset kuukausittaiset kulut arvioidaan:

- 1) omistusasunto (kiinteistö tai osake) aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta;
- 2) vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 52 §:ssä tarkoitetulta vuokralaisen irtisanomisajalta;
- 3) asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain (393/2021) 32 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta.

Todelliset kulut voidaan parhaiten todentaa laskukopioista. Kulut huomioidaan tulojen vähennyksenä tositteista lasketun keskiarvon mukaan. Asiakkaan osuus on puolet kuluista, jos asiakkaalla on puoliso.

Esimerkkilaskelma yksin asunut:

Asiakkaan nettotulot:

- eläkettä saavan hoitotuki 383,92 €/kk
- työeläke 1400 €/kk
- osinkotulo 85 €/kk

Nettotulot yhteensä: 1868,92 €/kk.

Tuloista huomioitavat vähennykset:

- edunvalvojan palkkion perusmaksu 43,33 €

Tulot-vähennykset: 1868,92 € - 43,33 € = 1825,59 €

Asiaksmaksu: 1825,59 € x 85 % = 1551,75 €/kk

Asiakkaan käyttövara: 273,81 € (vähintään 122 €)

Perusteet asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä sosiaalihuollon palveluista määrättyistä maksuista:

Asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä säädetään asiakasmaksulain 11 §:ssä, jonka mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin, kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden.

Maksujen alentamista tai perimättä jättämistä koskevan päätöksen perustana on asiakkaan, hänen huoltajansa, edustajansa tai hänen edunvalvojansa kirjallinen hakemus. Hakemus voi olla vapaamuotoinen tai asiakas voi käyttää hakemuspohjaa, jonka saa tulostettua hyvinvointialueen nettisivuilta: <https://pshyvinvointialue.fi/asiakasmaksut>. Hakemuslomakkeen saa myös pyydettäessä asiakasmaksuyksiköstä. Maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä tehdään kirjallinen päätös, päätös annetaan myös silloin, kun se on kielteinen. Päätös asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä on määräaikainen.